

BÆRUM KOMMUNE

ÅRSMELDING

KLAGEUTVALGET

2021

STED:

BÆRUM

DATO:

19.4.2022

TITTEL:

ÅRSMELDING KLAGEUTVALGET 2021

ANTALL SIDER:

26

ANTALL VEDLEGG:

2

BÆRUM KOMMUNE

POLITISK SEKRETARIAT

1304 SANDVIKA

TELEFON: 67 50 40 50

E-POST:

POST@BAERUM.KOMMUNE.NO

INNHOOLD

01 INNLEDNING	4
02 KLAGEUTVALGETS HJEMMELSGRUNNLAG OG MANDAT	5
03 KLAGEUTVALGETS ANSVARSOMRÅDE	7
04 SAMARBEID MED KOMMUNEDIREKTØREN	9
05 MØTEFORM OG HYPPIGHET	11
06 SAKSTYPE OG UTFALL	12
07 ANTALL SAKER	13
08 SAKSBEHANDLING OG SAKSBEHANDLINGSTID	14
09 UTVALGTE FAGOMRÅDER BERØRT I KLAGESAKER I 2021	16
VEDLEGG	20

01 INNLEDNING

Årsmeldingen omfatter Klageutvalgets virksomhet for tidsrommet fra 1. januar til 31. desember 2021. Meldingen gir informasjon om hvilke typer klagesaker utvalget har behandlet, herunder beskrives utvalgte områder utvalget særlig har fokusert på.

KLAGEUTVALGETS SAMMENSETNING 2019-2023

MEDLEM	VARAMEDLEM
Torill H. Heggen (H) Leder	Ole Johan Aulie (H)
Johan Ratvik (H)	Ola Räftevold (H)
	Mari Hjemdal (H)
	Karin Ødegård Monsen (H)
Halvdan Skard (Ap)	Unni Elisabeth Tønning (Ap)
	Harald Th. Endresen (Ap)
	Kari Aalerud (Ap)
Sigrid Helene Bradley (Frp) Nestleder	Knut Gunnar Larsen (Frp)
	Truls Bergersen (Frp)
	Solveig Haldar (Frp)
Anne Elisabeth Braathen (SV)	Gjermund Skaar (SV)
	Nina Valen (R)
	Christer Gilje (SV)
ADMINISTRASJON	
Borgny Danielsen, politisk sekretariat	Klageutvalgets sekretær januar- juli 2021
Stig Olai Kapskarmo, politisk sekretariat	Klageutvalgets sekretær juli 2021-
Gry Folge, spesialrådgiver	Kommunedirektørens representant i utvalget

Ellers: Trine Skotte Høvset, jurist og til daglig ansatt ved Folkehelsekontoret fungerte som juridisk rådgiver for utvalget frem til april 2021. Etter dette har den juridiske oppfølgingen vært foretatt av kommuneadvokaten.

02 KLAGEUTVALGETS HJEMMELSGRUNNLAG OG MANDAT

Klageutvalget er opprettet av kommunestyret med hjemmel i Kommuneloven § 5-1 og Forvaltningsloven § 28 annet ledd. For saksbehandlingen i utvalget gjelder bestemmelsene i Kommuneloven kapittel 11 samt Forvaltningsloven kapittel IV – VI.

Videre er rammene for Klageutvalgets arbeidsform og myndighetsområde nærmere beskrevet i Bærum kommunes reglement for Klageutvalget, fastsatt av kommunestyret.

Klageutvalget behandler, med noen unntak, klager over enkeltvedtak fattet i Bærum kommune. Et enkeltvedtak er etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstavene a og b definert som en avgjørelse som treffes under utøvelse av offentlig myndighet, og som er bestemmende for rettigheter eller plikter for en eller flere bestemte personer.

Klageutvalgets arbeid styrker rettssikkerheten for innbyggerne, ved at administrasjonens enkeltvedtak kan overprøves. Dette gir økt trygghet for at det treffes riktige avgjørelser. Klageutvalget har lagt vekt på å gi tilbakemelding til kommunestyret om forhold som bør undergis politisk behandling. I 2021 har utvalget avventet politisk behandling i to sakstyper før sakene ble tatt opp til behandling i Klageutvalget

Klageutvalget påser at saken er tilstrekkelig opplyst før det treffes vedtak, og kan derfor pålegge administrasjonen å foreta nærmere undersøkelser m.v. før klagen behandles.

Klageutvalget kan prøve alle sider av et påklaget vedtak, både rettslige og faktiske spørsmål, saksbehandlingen og det skjønnet som er utøvet. Utvalget kan i sin vurdering ta hensyn til nye omstendigheter og opplysninger som har kommet til etter tidspunktet for det påklagede vedtaket.

På denne bakgrunn kan Klageutvalget enten oppheve, endre eller stadfeste det påklagede vedtak, eller alternativt avvise saken. I tillegg kan Klageutvalget velge å sende saken tilbake for en ny vurdering. Klageutvalget er ikke bundet av de grunner klageren anfører i klagen. Klageutvalget er heller ikke bundet til

02

den påstand parten måtte ha lagt ned i forbindelse med klagesaken eller til å begrense seg til de deler av saken klageren har påklaget. Det er likevel visse begrensninger i utvalgets adgang til å endre et vedtak til skade for klageren.

03 KLAGEUTVALGETS ANSVARSOMRÅDE

Bærum kommune driver en omfattende og variert virksomhet der det fattes en rekke enkeltvedtak som kan påklages. Utgangspunktet er at Klageutvalget er klageinstans for alle enkeltvedtak truffet av administrasjonen eller folkevalgt organ (unntatt kommunestyret), med mindre annet følger av lov eller er vedtatt av kommunestyret.

Overordnet har Klageutvalget to forskjellige roller, avhengig av hva slags klagesak som behandles. Klageutvalget er formell klageinstans og avgjør saker med endelig virkning på alle de saksområder der lovgivningen legger myndigheten til å avgjøre klagesaker til kommunen.

I tillegg har Klageutvalget en rolle i utvalgte saker der særlovgivningen bestemmer at kommunen ikke er endelig klageinstans. I de aller fleste tilfellene er det da statsforvalteren som er endelig klageinstans. Klagesaken legges i så fall frem for Klageutvalget, som kan omgjøre det påklagede vedtaket, jf. kapittel 3. Hvis Klageutvalget opprettholder førsteinstansens vedtak sendes saken videre til klageinstansen for endelig avgjørelse.

De seneste årene har det vært endringer i reglementet som angir Klageutvalgets kompetanse i Bærum kommune. Saksmengden for utvalget har variert i tråd med innskrenkninger og utvidelser i ansvarsområdet.

03

Klageutvalgets myndighets- og ansvarsområde ble fra oktober 2019 utvidet til å også omfatte klager på de fleste enkeltvedtak der særlovgivningen fastsetter annen klageinstans enn kommunen. Ved reglementsending i november ble det gjort unntak for klager over vurdering av karakterer etter forskrift til opplæringsloven og klager over avslag på innsyn etter lov om rett til innsyn i dokument. Utvalget behandler heller ikke plansaker.

Med disse presiseringene behandler Klageutvalget klager på enkeltvedtak som ikke omgjøres av administrasjonen av eget tiltak.

Eksempler på saker som behandles av Klageutvalget er:

TILDELING AV
KOMMUNAL Utleie-
BOLIG, BOSTØTTE
OG STARTLÅN

SAMFUNNSTEKNISK
OMRÅDE

OMSORGLØNN

BRUKERSTYRT
PERSONLIG
ASSISTANSE

Klageutvalget behandler ikke følgende saker:

- Saker der departementet er klageinstans og kommunestyret har fattet vedtak som påklages
- Saker der statlig organ er klageinstans for vedtak truffet i henhold til myndighet delegert fra et statsforvaltningsorgan, jf. forvaltningsloven § 28 andre ledd.
- Klager over enkeltvedtak der saken er behandlet etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven) og særlov fastsetter annen klageinstans. Dette omfatter de fleste sakene innen NAV-systemet.
- Saker der kommunestyret har lagt avgjørelsesmyndighet til en annen særskilt klageinstans. I Bærum kommune gjelder dette klager i bygge- og reguleringsaker der Planutvalget er klageinstans. Slike klagesaker behandles i Planutvalget og går eventuelt videre til statlig klageinstans.
- Saker om skolemiljø etter opplæringsloven § 9-A. Disse sakene oversendes fra kommunen direkte til statsforvalteren, og det er statsforvalteren som treffer enkeltvedtak.
- Klager over vurdering av karakterer etter forskrift til opplæringsloven.
- Klager over avslag på innsynsbegjæringer etter offentlighetsloven.

04 SAMARBEID MED KOMMUNEDIREKTØREN

Det har gjennom året vært dialog mellom Klageutvalget og kommunedirektøren vedrørende kvaliteten på saksfremlegg og saksbehandlingsrutiner for saker til Klageutvalget. I denne prosessen har kommunedirektøren hatt en gjennomgang og kartlagt forbedringspunkter, og som følge av dette igangsatt et arbeid med å utvikle nye rutiner for saksbehandling til Klageutvalget. Kartleggingsarbeidet ble ferdigstilt i 2021, og nye rutiner implementeres nå.

De fleste kommunale sektorene har hatt saker som har gått til Klageutvalget. Gjennomgangen av saksbehandlingsrutinene viste at det er noe ulik praksis i de forskjellige sektorene, hvilket innebærer at både saksgang og saksfremstilling kan variere. I forbindelse med de nye rutinene vil det sikres en enhetlig praksis for alle saker som skal fremlegges for Klageutvalget, uavhengig av tjenesteinstans/ sektor. Parallelt, og som en del av arbeidet, gis opplæring og informasjon til saksbehandlere om ny praksis for kvalitetssikring av saksfremlegg. Det er behov for kontinuerlig opplærings- og informasjonsarbeid.

Som et ledd i forbedringsarbeidet har det vært nødvendig å se på den tekniske saksflyten i kommunens saksbehandlingssystem WebSak. Den tidligere flyten for klagesaker kunne være noe krevende og villedende. Enkelte tekniske utfordringer i konverteringen har også medført noen mangler i saksfremleggene noe som har ført til forsinkelser i klagebehandlingen. Arbeidet med implementering av ny funksjonalitet og saksbehandlingsflyt slutføres i 2022.

Klageutvalget har fått jevnlig tilbakemeldinger om utviklingsarbeidet, og opplever et godt samarbeid med administrasjonen rundt de pågående prosessene. Klageutvalget har fått relevante orienteringer fra fagmiljøer i administrasjonen, hvilket har bidratt til ytterligere innsikt innenfor utvalgets virkeområde. Klageutvalget har videre hatt god nytte av et godt samarbeid med kommuneadvokaten i komplekse og krevende saker.

04

Klageutvalget har i noen tid vært opptatt av om dokumenter i saker utvalget har til behandling i større grad kan åpnes for innsyn. I den forbindelse har utvalget blant annet søkt å belyse i hvilken grad taushetsplikt er til hinder for dette. Åpenhet og innsyn er viktige forutsetninger, men offentliggjøring av dokumenter må ivareta reglene om taushetsplikt som blant annet skal sikre den enkeltes personvern. Det forhold at møtene nå tilgjengeliggjøres via direkte strømming og opptak er viktig for åpenheten, men stiller også større krav til aktsomhet for taushetsbelagte opplysninger. Møtet lukkes og strømming avsluttes når taushetsplikten krever det.

Det kan være vanskelig å trekke presise grenser for hvilke opplysninger som er omfattet av taushetsplikten, men en rettesnor er at personlige opplysninger «som det med god grunn er vanlig å ville holde for seg selv» unntas. Søknad om kommunal bolig er et eksempel på en slik opplysning. "Rettledning til offentleglova", kap. 6.2.3.1, gir veiledning for vurderingen. Her påpekes bl.a. at økonomiske forhold som privat gjeld kan omfattes, og at opplysninger om å søke eller motta sosial stønad er omfattet av taushetsplikten. I slike saker er det også viktig å være oppmerksom på at anonymisering eller sladding av enkelte opplysninger ikke nødvendigvis er tilstrekkelig til å oppfylle taushetsplikten. I så fall må større deler eller hele dokumentet unntas.

Kobling av flere opplysninger kan også avsløre hvem en sak omhandler. I arbeidet med å gjennomgå og forbedre saksflyt og saksmaler i WebSak, ser administrasjonen på hvordan problemstillingen kan imøtekommes gjennom saksfremleggenes struktur og form, slik at større deler av saksfremleggene kan være offentlige i fremtiden. Dette vil f.eks. kunne være sakens gjennomgang av gjeldende rett.

Klageutvalget har i sin behandling vært opptatt av å fremme åpenhet, klare hjemmelsgrunnlag og skjønnet som er benyttet i regelanvendelsen. I og med at Klageutvalget kan prøve alle sider av et påklaget vedtak, kan Klageutvalget begrunne sin avgjørelse annerledes enn det som fremkommer av kommunedirektørens innstilling.

05 MØTEFORM OG HYPPIGHET

Klageutvalget har avholdt 14 møter i 2021, hvorav flere ble gjennomført som digitale fjernmøter grunnet smittevern hensyn i forbindelse med Covid 19-situasjonen. Den offentlige delen av møtene strømmes og kan følges direkte eller ses i opptak her: <https://baerum.kommunetv.no>.

Klageutvalget treffer sine vedtak i møtet og saksbehandlingen frem mot møtene er skriftlig. Før behandling av klagesakene vurderer Klageutvalget om sakene skal behandles for lukkede dører, jf. kommunelovens § 11-5 og reglene om taushetsplikt, jf. særlig forvaltningsloven § 13.

Det er etablert elektroniske rutiner for overlevering av dokumenter mellom administrasjonen og kommunedirektøren, Politisk sekretariat og Klageutvalgets medlemmer, som ivaretar lovens krav til håndtering av taushetsbelagte opplysninger. Når det gjelder møteinnkallinger og protokoller er disse offentlige. Møteinnkallingene og protokollene er lagt ut på Bærum kommunes internettsider.

Seminarer og muntlige orienteringer

Det er viktig for utvalget å ha innsyn i administrasjonens forvaltning av ulike saksområder. Utvalget har fått følgende muntlige orienteringer:

24. august 2021

Kommuneadvokat Tomasz Edsberg og leder for Politisk sekretariat, Eirik Lindstrøm innledet om følgende temaer:

- Reglement og arbeidsmåte for utvalget
- Offentlighet/meroffentlighet
- Hvor godt opplyst skal en sak være; når er saken tilstrekkelig opplyst?
- Kontakt med, og informasjon fra klagere.

21. september 2021

Kommuneadvokat Tomasz Edsberg redegjorde for saker som vedrører klage i trekk i tilskudd til barnehager (festetomt-saker).

Orienteringene er strømmet og er tilgjengelig på respektive møtedatoer.

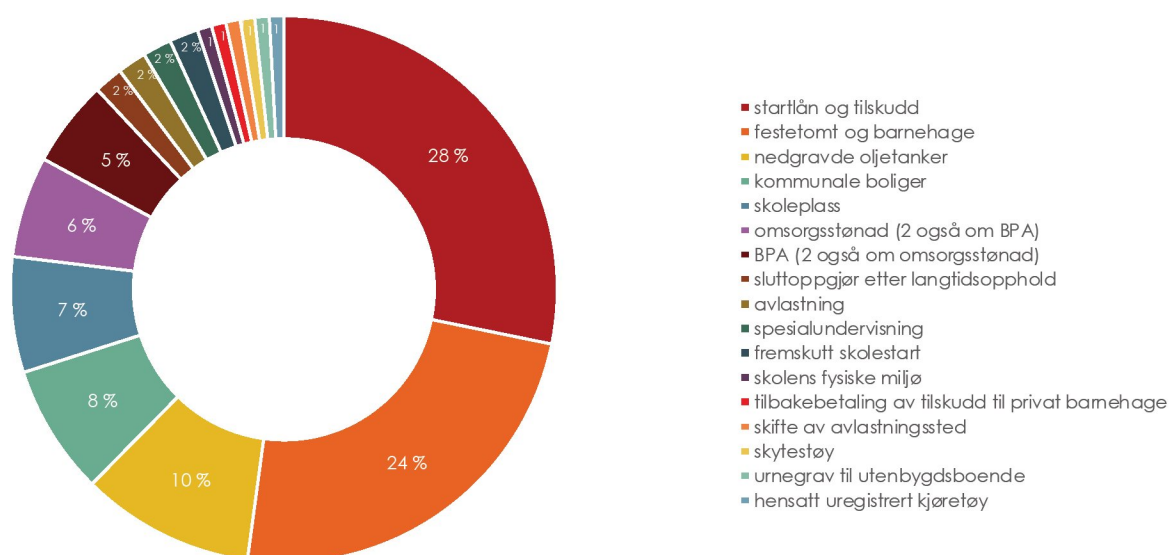
Videre har Klageutvalget gjennomført seminarer om de ulike sakstypene Klageutvalget får til behandling, om utvalgets ansvarsområde og arbeidsform og om utvalgets årsmelding.

06 SAKSTYPE OG UTFALL

Tabellen nedenfor gir en oversikt over saker som er behandlet i 2021 fordelt etter sakstype.

Tabellen angir at totalt 118 klagesaker har vært oppe til behandling i utvalget. Antallet unike klagesaker som er endelig avgjort er reelt sett lavere. Det skyldes at det må korrigeres både for saker som er behandlet over flere møter, og for saker som ennå ikke er ferdigbehandlet. Det reelle antallet ferdigbehandlede klager over enkeltvedtak i 2021, er totalt 88, hvorav to ble tatt til følge og 16 saker ble videresendt statsforvalteren uten realitetsbehandling i Klageutvalget. Dette gjaldt de 15 tomtefestesakene, samt en skolesak.

SAKSTYPE	ANTALL I 2021
Startlån og tilskudd	33
Festetomt/barnehage	28
Nedgravde oljetanker	12
Kommunale boliger	9
Skoleplass	8
Omsorgsstønad (2 også om BPA)	7
BPA (2 også om omsorgsstønad)	6
Sluttoppgjør etter langtidsopphold	2
Avlastning	2
Spesialundervisning	2
Fremskutt skolestart	2
Skolens fysiske miljø	2
Tilbakebetaling av tilskudd til privat barnehage	1
Skifte av avlastningssted	1
Skytestøy	1
Urnegrav til utenbygdsboende	1
Hensatt uregistrert kjøretøy	1

07 ANTALL SAKER

I 2021 hadde Klageutvalget 152 saker på sakskartet inkludert protokoller, referatsaker, sak om årsmeldingen, saker om utvalgets egne saksbehandlingsrutiner, samt henvendelser og innspill. Enkelte saker er utsatt av ulike årsaker og således behandlet to ganger. Årsaker til dette har vært at Klageutvalget har hatt behov for mer informasjon, klager har kommet med nye opplysninger rett før møtet eller det har vært tilfeller der saker synes løst ved å utsette saken og komme klager i møte.

2019

34 saker

2020

127 saker

2021

152 saker

08 SAKSBEHANDLING OG SAKSBEHANDLINGSTID

Tabellen nedenfor viser saksbehandlingstiden i administrasjonen i de 88 klagesakene som ble ferdig saksbehandlet av Klageutvalget. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for disse 88 sakene er 142 dager fra klagen ble datert. Median for tidsbruk er 14 uker. I sakene som skal videre til statsforvalteren kommer saksbehandlingstiden der i tillegg. I flere tilfeller har Klageutvalgets utsettelse av en sak vært til klagers fordel. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid kan derfor fremstå som høyere enn reelt. Det har vært særlig lang saksbehandlingstid i sakene om tomtefeste og oljetanker. Holdes disse sakstypene utenfor, er både gjennomsnittlig saksbehandlingstid og median for tidsbruk for øvrige klagesaker 56 dager (12 uker).

Klageutvalget har ingen restanse, men behandler saker fortløpende.

Saker som ferdigstilles av kommunedirektøren settes umiddelbart opp i til behandling i Klageutvalget, og de aller fleste saker ferdigbehandles i ett møte. Noen få saker har likevel måttet behandles over flere møter, da Klageutvalget har funnet det nødvendig å be om ytterligere opplysninger, eller det har kommet inn nye opplysninger fra klager svært kort tid før møtet.

I oljetanksakene og tomtefestesakene hvor saksbehandlingen begynte i 2020 avventet Klageutvalget tilbakemelding på behandling av retningslinjer i kommunestyret før saken ble behandlet. Sakene ble ferdigbehandlet i 2021.

For enkelte saker har dessverre saksbehandlingstiden vært noe lang i administrasjonen, slik Klageutvalget har påpekt. Det skyldes ulike forhold. I noen få saker skyldes tidsbruken at det har vært nødvendig å innhente tilleggsopplysninger, og at det har tatt noe tid å få disse. I andre saker har de som klager vært svært aktive og i flere omganger sendt inn tilleggsinformasjon som det må tas stilling til. Kommunedirektøren opplyser at pandemien, med sykefravær og tidvis behov for omprioritering av ansattes oppgaver har spilt inn for noen saker. Noen ytterst få saker har ved en inkurie blitt liggende lenge i administrasjonen. Å redusere saksbehandlingstiden for klagesaker inngår som en del av det pågående forbedringsarbeidet som kommunedirektøren har satt i gang for klagesaksprosesser. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for generelle klagesaker er redusert fra 2020 til 2021. Det er satt i gang et pilotarbeid i én sektor for å se om en gitt måte å overvåke saksflyten på, kan bidra til at saksbehandlingstiden kortes ytterligere ned.

Nye utfordringer

Utvalget registrerer nye strømninger i forhold til hvordan bæringene kommuniserer med utvalget. Klageutvalget har skriftlig saksbehandling hvor kommunedirektøren gir en vurdering av klagen. For at utvalget skal kunne få kommunedirektørens vurderinger forutsetter det at klagen er det endelige grunnlagsdokumentet for saken. Vi har det siste året hatt tilfeller hvor klager har gitt supplerende opplysninger til utvalget etter at kommunedirektøren har avgitt sin innstilling og i kort tid før utvalgets behandling av saken. Det har innkommet supplerende merknader fra klager så sent at det har vært nødvendig å utsette behandlingen til neste møte for å sikre forsvarlig forberedelse.

En annen ny trend er at vi opplever lobbing fra klager eller dennes representant direkte mot utvalgets medlemmer. Dette er en metode vi er kjent med som kommunestyremedlemmer i kommunestyrets ordinære saker, men i forhold til påklagede enkeltvedtak er dette nytt.

Å få informasjon av ulik art muntlig og/eller tett opp mot i behandlingen i møter krever ekstra oppmerksomhet fra utvalgets side. Det jobbes derfor med å finne frem til egnede prosedyrer som sikrer riktig behandling av all informasjon.

Statsforvalteren

Kommunestyret har vedtatt, i sitt reglement: «kommunedirektøren skal underrette utvalget om andre klageinstansers vedtak i saker som har vært forelagt for utvalget». Det er sterkt ønskelig at utvalget får slik informasjon, da denne kan være retningsgivende for utvalgets behandling av fremtidige saker. Klageutvalget fikk 15.06.21 en rapportering på statsforvalterens beslutninger og vedtak, og da på saker som har vært til behandling i Klageutvalget i perioden fra desember 2019 til november 2020. Ved denne årsmeldingens behandling er det avlevert en ny rapportering for statsforvalterens beslutninger og vedtak knyttet til saker som har vært til behandling i Klageutvalget fra perioden oktober 2020 til november 2021. Med det er det etablert en rutine for rapportering Klageutvalget er tilfreds med.

09 UTVALGTE FAGOMRÅDER BERØRT I KLAGESAKER I 2021

Nedenfor følger en gjennomgang av utvalgte fagområder.

Klage over vedtak om trekk i (offentlig) tilskudd – indirekte støtte festetomt/tomteleie - barnehager

Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager trådte i kraft 1. januar 2016. Forskriften pålegger kommunen å redusere tilskuddet til barnehager som mottar en indirekte økonomisk fordel fra kommunen. En slik økonomisk fordel kan være at private driver barnehage på kommunalt eid tomt vederlagsfritt, enten gjennom festeavtale eller bruksrett. Kommunen er i så fall pålagt å trekke fra et beløp i tilskuddet som tilsvarer forskjellen på det barnehagen betaler og en anslått festeavgift på grunnlag av markedsverdi.

Forskriften medførte at kommunen måtte kartlegge hvilke av de private barnehagene som mottok offentlige tilskudd som indirekte fikk en økonomisk fordel, i form av enten vederlagsfri festetomt, eller til en pris lavere enn markedspris. En vurdering av markedspris ble foretatt av et eksternt selskap. Medio mars 2020 ble det fattet administrativt vedtak om trekk i tilskudd til 24 private barnehager. 15 av barnehagene klaget på vedtaket. Klagen gjaldt hovedsakelig markedsverdien, beregningen av festeavgift og dermed størrelsen på trekket. Administrasjonen opprettholdt vedtakene, som derfor ble forelagt Klageutvalget. Statsforvalteren er endelig klageinstans, dersom ikke Klageutvalget endrer vedtakene.

Verdifastsettingen er her helt sentral og det ble derfor innhentet en ny verdivurdering, etter innspill fra Klageutvalget. Takstselskapet som foretok verdivurdering av de aktuelle tomtene i 2019, fant i august 2021 grunnlag for å nedjustere tomteprisene noe. Administrasjonen tok hensyn til at at markedsleien for tomtene- som trekkbeløpene tilsvarer- da ble lavere, men fortsatt høyere enn barnehageeierens takst. Klagen ble opprettholdt av barnehagene.

Av hensyn til sakens betydelige kompleksitet, omfang og fortsatt foreliggende sprik i verdivurderingen videresendte Klageutvalget saken til statsforvalteren uten realitetsbehandling i september 2021.

09

Klager vedrørende nedgravde oljetanker

Fra 2020 er fyring med mineralolje for å varme opp boliger og andre bygg i hovedsak forbudt. Staten har fastsatt at eiere og brukere av oljetanker plikter som hovedregel å tømme og fjerne nedgravde tanker med kapasitet til å oppbevare mer enn 3 200 liter olje. Bærum kommune har bestemt at kravet skal gjelde for alle nedgravde oljetanker, uansett størrelse, i hele kommunen. Imidlertid kan kommunen i særlige tilfeller gi tillatelse til rengjøring og gjenfylling av oljetanker som permanent tas ut av bruk. Dette som alternativ til oppgraving.

Klageutvalget har i perioden behandlet fire klager over avslag på søknad om dispensasjon. Utvalget har undersøkt handlingsrommet for å gjøre unntak fra hovedregelen. Blant annet statsforvalterens klagesakspraksis viser at adgangen til å gjøre unntak i «særlige tilfeller» er svært snever. Hva som kan anses å være «særlige tilfeller» er regelbundet, og kommunen kan derfor ikke utøve et fritt skjønn på dette området. Utvalgets handlingsrom er derfor begrenset.

Den endelige behandlingen av disse sakene ble forsinket av at Klageutvalget avvirket kommunestyrets prinsipielle behandling av de kommunale oljetankbestemmelsene. Behandlingen avklarte at kommunestyret fastholdt gjeldende kommunale forskrift.

Etter en konkret vurdering av hver enkelt av de fire foreliggende klagesakene, vedtok Klageutvalget å ikke ta klagen til følge. Begrunnelsen var at oljetankenes beliggenhet ikke oppfylte kriteriene for særlige tilfeller, som var grunnlaget for at kommunen skulle kunne gi dispensasjon etter forurensingsforskriften kap. 1 §1-8. Klagen ble deretter sendt til statsforvalteren for endelig behandling.

Kommunale utleieboliger og startlån

Også i 2021 har Klageutvalget vært opptatt av problemstillinger knyttet til tildeling av kommunale utleieboliger og av startlånsordningen som boligsosialt virkemiddel.

Klageutvalget pekte på følgende problemstillinger:

- Å motta velferdstjenester fra kommunen er et av kriteriene for tildeling av/beholde kommunal bolig i Bærum kommune. Enkelte brukere/klienter kunne ha fått kommunale velferdstjenester, men velger å ikke motta disse. Det bør avklares hvorvidt kravet bør endres til å «ha krav på», slik at den som velger å dekke behovet på annen måte (privat e.l.), likevel kan komme i betraktning.
- Det stilles krav om at inntekspotensialet er fullt ut utnyttet for å få startlån og tilskudd, dvs 100% inntekt for lånesøker/lånesøkere. Utvalget ser behov for å få belyst praktiseringen av dette vilkåret i perioder med et vanskelig arbeidsmarked.
- Administrasjonen benytter skjønsmessige kriterier (praksis) ved behandling av søknader om startlån og tilskudd så som «lang fast praksis». Utvalget ser behov for at de skjønsmessige kriteriene og administrativ praksis evalueres og eventuelt revideres og formaliseres gjennom politiske vedtak med jevne mellomrom.
- Det er divergens mellom kommunens praksis og hva Husbanken åpner opp for, nemlig at midlertidige inntekter og freelance-virksomhet kan godtas på lik linje med fast inntekt hvis disse inntektene har hatt et visst omfang over tid.
- Klageutvalget antar at man kunne få ned antall klagesaker dersom informasjonen var bedre, for eksempel ved å presisere at man ikke får startlån dersom man er i gjeldsordning, har forbrukslån eller ikke har varig opphold.

Klageutvalget ba i 2020 kommunedirektøren om å fremlegge en sak til politisk behandling som evaluerer etablert praksis i Bærum kommune når det gjelder startlån og tilskudd herunder vurdering av eventuelle behov for å gjøre endringer. En slik sak ble behandlet av Hovedutvalget for bistand og omsorg 16.03.22.

VEDLEGG

Kort om enkelte sakstyper og regelverket

1. Kommunale utleieboliger -

Regelverket – velferdsboliger

Kommunens boligansvar til vanskeligstilte er regulert i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 «Boliger til vanskeligstilte», og i sosialtjenesteloven i NAV av 18. desember 2009 nr. 131 § 15. Bærum kommune har regulert tildeling av kommunal utleiebolig i kriterier vedtatt av Hovedutvalget for bistand og omsorg i møtet i 2017 og tidligere sak vedtatt av samme utvalg i deres møte i 2010.

Boligkategoriene er:

- Velferdsboliger: boliger for personer med spesielle boligbehov av midlertidig eller varig karakter (1059)
- Omsorgsboliger: boliger for personer med behov for heldøgnsomsorg, personer med psykiske lidelser, samt boliger til personer med psykisk utviklingshemming. Boligene fordeler seg slik:
 - o Omsorgsboliger for eldre (429).
 - o Omsorgsboliger for personer med psykiske lidelser som trenger bemannet bolig for kortere eller lengre tid (197).
 - o Omsorgsboliger for personer med utviklingshemming (315).
 - o Vestre Hauger boliger og natthjem: overnattingstilbud til bostedsløse mennesker med tilhørighet til Bærum, som har et rusproblem og som ikke kan benytte seg av øvrige overnattingstilbud (12).

For å få kommunal utleiebolig må flere kriterier være oppfylt, både generelle og spesielle.

De generelle kriteriene er bl.a. at søkeren ikke selv eller ved hjelp av andre former for offentlig boligbistand er i stand til å skaffe seg egnet bolig på det private leiemarkedet. Vedkommende må være folkeregistrert som bosatt i Bærum kommune og bosatt i kommunen de siste tre år (unntak flyktninger på visse vilkår). I tillegg til de ovennevnte generelle kriterier må, som nevnt, også enkelte spesielle kriterier oppfylles.

Saksbehandlingen

De fleste av avslagene er begrunnet med at søkeren ikke kunne dokumentere at de befinner seg i en vanskelig livssituasjon med behov for velferdstjenester. Begrepet velferdstjenester er upresist og i ovennevnte sak fra 2017 vedtok Hovedutvalget for bistand og omsorg å utdype begrepet velferdstjenester med en definisjon som er «Tjenester med formål å gi bistand til å avhjelpe sosiale vansker, rus-, legemiddelavhengighet, helsevansker» (punkt 2 i de spesielle kriteriene).

Det er flere av søkerne/klagerne som har en leiet bolig og som selv har mulighet til å finne en ny leilighet på det private boligmarkedet. Klageutvalget har fått opplyst at mange av de som har fått avslag får tilbud fra administrasjonen om bistand til å finne bolig på det private markedet med bl.a. boligsøkerkurs.

Administrasjonen opplyste at det i 2021 var flere på venteliste på kommunale utleieboliger, enn tidligere år. I 2021 var det 85 på venteliste, mot 49 i 2019. Det har også vært færre kommunale utleieboliger å tildele i 2021 enn tidligere år.

Omsorgsbolig - regelverk og saksbehandling

Tildeling av omsorgsboliger har samme generelle kriterier som ved velferdsboliger. Enkelte spesielle kriterier må oppfylles i tillegg til de ovennevnte generelle kriterier. Administrasjonen har utarbeidet utfyllende tildelingsvilkår.

Klageutvalget kan ikke ta stilling til hvilken helsetjeneste som gis, men kun legge administrasjonens vurdering til grunn. Etter reglementsendringen 23.10.19 kan Klageutvalget ta stilling til brukerens tjenestebehov, i motsetning til før reglementsendringen da dette spørsmålet er underlagt statsforvalterens myndighet. Altså vil Klageutvalget heretter ta stilling til brukerens tjenestebehov, i tillegg til det isolerte spørsmålet om tildeling av omsorgsbolig.

Avslag på omsorgsbolig er begrunnet i at klageren ikke oppfyller de administrative vilkårene. Det kan f.eks. være at klageren ikke har et funksjonstap som tilsier mer oppfølging enn det som kan tilbys i eget hjem eller i en annen boform uten fast bemanning. Det vil da heller ikke oppfylle vilkåret at tilbudet skal utsette eller erstatte innleggelse i bo- og behandlingssenter.

Regelverk og praksis er slik at man mister det omsorgstilbudet man har i det øyeblikk man får et annet tilbud som anses mer omfattende. For eksempel mister man dagsentertilbudet når man får omsorgsbolig

2. Startlån og tilskudd

Regelverket

Husbankens regelverk for startlån gjelder for kommunene. Dette er bl.a. Forskrift om startlån fra Husbanken, Retningslinjer for startlån fra Husbanken og veileder for saksbehandling av startlån i kommunene.

Startlån er et virkemiddel for at kommuner kan bistå økonomisk vanskeligstilte som ellers ikke får lånefinansiering til bolig, eller tilstrekkelig lånebeløp i ordinære kredittinstitusjoner. Det skal bidra til at flere kan etablere seg og bli boende i egen eiet bolig. Kommunene skal prioritere vanskeligstilte grupper i sitt arbeid med startlån. Startlån skal tildeles etter en behovsprøving. I vurderingen skal kommunen (forskriftens § 3) vektlegge om søkeren forventes å ha langvarige problemer med å finansiere eiet bolig og har benyttet muligheten til sparing, innenfor de økonomiske mulighetene søkerens inntekter og nødvendige utgifter til livsopphold gir. Det vil si at søkeren må ha evne til å betjene lånet over tid og fortsatt ha nødvendige midler igjen til livsopphold. Uavhengig av dette kan startlån også gis i enkelte

spesielle situasjoner fastsatt av Husbanken og Bærum kommune. Det er ikke et krav at søkeren er bosatt i Bærum kommune. Søknaden sendes til den kommunen søkeren ønsker å kjøpe bolig i.

Startlånet kan benyttes sammen med lån fra andre kredittinstitusjoner, for eksempel som toplån. Det kan gis startlån til refinansiering og nødvendig tilpasning/utbedring for å kunne bli boende i egnet bolig.

Kommunalt boligtilskudd kan være en del av startlånsordningen til særlig vanskeligstilte. Det er behovsprøvet og vurderes i de tilfeller enkeltpersoner/husstander med varig lav inntekt ikke er i stand til å betjene fullt lån til egnet bolig. Utmålingen av tilskudd blir gjort etter individuell vurdering ut fra søkers betjeningsevne. Det forutsettes at inntekspotensialet i husstanden er utnyttet. Det er et vilkår at søker er bosatt i Bærum kommune.

Kommunen mottok 728 søknader i 2021. Av dem ble 27 trukket. Det ble innvilget startlån til 289 søkere og avslått 412. De fleste av avslagene var begrunnet med at søknaden ikke oppfylte vilkårene, men noen måtte avslås fordi det ikke var igjen midler i inneværende år.

Saksbehandlingen

De fleste avslagene på *startlån* er begrunnet med at søker har ikke har utnyttet sitt inntekts- eller sparepotensiale. I utgangspunktet skal søkere/husstanden utnytte hele sitt inntektspotensial. Det kan også være at inntekten er høyere enn fastsatt grense eller at søkeren mangler egenkapital. Det er i år som i tidligere år noen av klagerne som mangler tilstrekkelig betjeningsevne. Klageutvalget erfarer at mange har høye forbrukslån, private lån eller er i gjeldsordning som hindrer klagerne i å kunne få startlån.

De fleste avslagene på *tilskudd* skyldes at husstandens vanskelige økonomiske situasjon ikke er varig. Dette er for eksempel tilfelle der husstanden kan øke betjeningsevnen ved å utnytte sitt inntektspotensial og/eller nedbetale forbruksgjeld.

BPA

Personer som ikke kan ta omsorg for seg selv eller som er helt avhengige av praktisk eller personlig hjelp for å klare dagliglivets gjøremål, har *rett til nødvendige helse- og omsorgstjenester fra kommunen*, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 a, andre ledd.

Kommunen skal sørge for at personen med et slikt hjelpebehov får nødvendige helse- og omsorgstjenester, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2. Hjelpen som gis må være på et forsvarlig nivå med hensyn til de behovene som skal dekkes, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1. Tjenestetilbudet skal så langt det er mulig utformes i samarbeid med brukeren, og det skal legges stor vekt på hva bruker mener med utformingen av tjenestetilbudet, jf. pasient- og brukerrettighetsloven § 3-1, annet ledd.

Etter pasient- og brukerrettighetsloven § 2-1 har *personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2, første ledd, nr. 6, bokstav b, rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse. Retten omfatter avlastningstiltak etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-6, første ledd, nr. 2., for personer med foreldreansvar for*

hjemmeboende barn under 18 år med nedsatt funksjonsevne.

Med stort behov menes et tjenestebehov på minst 32 timer per uke. Brukere med et tjenestebehov på minst 25 timer per uke har likevel rett til å få tjenester organisert som brukerstyrt BPA, med mindre kommunen kan dokumentere at en slik organisering vil medføre vesentlig økt kostnad for kommunen.

BPA er en alternativ måte å organisere praktisk bistand, opplæring og støttekontakt, jf. helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2, første ledd, nr. 6.

Helsetjenester er ikke omfattet av rettigheten til BPA.

Tjenester som omfattes av rettigheten kan være:

- egenomsorg og personlig stell: ivareta personlig hygiene, toalettbesøk og inntak av mat/drikke,
- dagliglivets praktiske gjøremål i hjemmet og i tilknytning til husholdningen: rengjøring, klesvask, skifte av sengetøy, innkjøp og tilberedning av mat og annen nødvendig hjelp, og
- bistand til å delta i fritidsaktiviteter (støttekontakt)

VEDLEGG 2

Saksbehandlingstid

SAKS-NUMMER	DATO FOR KLAGE INN TIL BK	BEHANDLET I KLAGEUTVALGET	ANTALL ARBEIDS-DAGER	ANTALL HELE UKER	TYPE KLAGE	ENDELIG INSTANS
002/21	02/12/2020	12/01/2021	28	6	FYSISK MILJØ- SKOLE	STATSFORVALTER
003/21	27/10/2020	12/01/2021	54	11	FJERNING AV KJØRETØY	KOMMUNE
005/21	22/06/2020	12/01/2021	145	29	OMSORGSSTØNAD	STATSFORVALTER
006/21	28/10/2020	12/01/2021	53	12	STARTLÅN	KOMMUNE
007/21	05/10/2020	12/01/2021	70	15	STARTLÅN	KOMMUNE
024/21	16/11/2020	02/02/2021	55	12	OMSORGSSTØNAD	STATSFORVALTER
031/21	11/12/2020	02/03/2021	56	12	BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE	STATSFORVALTER
032/21	07/10/2020	02/03/2021	103	22	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
37/21	26/11/2020	23/03/2021	82	18	SPELIALUNDERVISNING	STATSFORVALTER
38/21	18/03/2020	23/03/2021	257	53	OMSORGSSTØNAD OG LANGTIDSOPPHOLD I SYKEHJEM	STATSFORVALTER
039/21	23/07/2020	23/03/2021	172	36	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
040/21	07/12/2020	23/03/2021	74	16	STARTLÅN	KOMMUNE
041/21	19/06/2020	23/03/2021	198	40	STARTLÅN	KOMMUNE
045/21	04/12/2019	13/04/2021	350	71	OLJETANK	STATSFORVALTER
049/21	11/12/2020	13/04/2021	78	16	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
050/21	30/11/2020	13/04/2021	87	18	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
051/21	18/11/2020	13/04/2021	95	19	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
052/21	21/01/2021	13/04/2021	56	11	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
053/21	07/12/2020	13/04/2021	82	17	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
054/21	20/12/2020	13/04/2021	77	16	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
055/21	27/12/2020	13/04/2021	67	14	OMSORGSSTØNAD	STATSFORVALTER
056/21	09/02/2021	13/04/2021	39	8	SKIFTE AV AVLASTNINGSSTED	STATSFORVALTER
059/21	12/01/2021	27/04/2021	67	14	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
060/21	28/01/2021	27/04/2021	61	13	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
061/21	10/01/2021	27/04/2021	65	14	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
062/21	11/02/2021	27/04/2021	46	10	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
063/21	11/03/2021	27/04/2021	26	6	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
064/21	20/01/2021	27/04/2021	61	13	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
065/21	01/02/2021	27/04/2021	54	12	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
066/21	07/03/2021	27/04/2021	34	7	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
067/21	05/03/2021	27/04/2021	35	7	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
068/21	03/03/2021	27/04/2021	37	8	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
069/21	11/03/2021	27/04/2021	31	6	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
077/21	17/03/2021	27/05/2021	46	10	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
078/21	11/03/2021	27/05/2021	50	11	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
079/21	09/04/2021	27/05/2021	32	7	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
080/21	31/03/2021	27/05/2021	36	7	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
081/21	26/03/2021	27/05/2021	39	8	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
084/21	03/03/2021	01/06/2021	59	13	SKOLEPLASS	STATSFORVALTER
085/21	03/03/2021	01/06/2021	59	13	SKOLEPLASS	STATSFORVALTER

SAKS-NUMMER	DATO FOR KLAGE INN TIL BK	BEHANDLET I KLAGEUTVALGET	ANTALL ARBEIDS-DAGER	ANTALL HELE UKER	TYPE KLAGE	ENDELIG INSTANS
086/21	19/03/2021	01/06/2021	48	10	SKOLEPLASS	STATSFORVALTER
087/21	03/03/2021	01/06/2021	59	13	SKOLEPLASS	STATSFORVALTER
088/21	23/03/2021	01/06/2021	45	10	FREMSKUTT SKOLESTART	STATSFORVALTER
092/21	12/04/2021	15/06/2021	44	10	BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE	STATSFORVALTER
093/21	30/03/2021	15/06/2021	50	11	KOORDINATOR OG INDIVIDUELL PLAN	STATSFORVALTER
094/21	27/04/2021	15/06/2021	33	7	URNEGRAV FOR UTENBYGDSBOENDE	STATSFORVALTER
096/21	07/05/2021	24/08/2021	76	16	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
097/21	25/05/2021	24/08/2021	66	14	BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE	STATSFORVALTER
102/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
103/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
104/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
105/21	05/05/2020	21/09/2021	351	72	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
106/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
107/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
108/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
109/21	23/04/2020	21/09/2021	357	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
110/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
111/21	16/04/2020	21/09/2021	363	75	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
112/21	12/05/2020	21/09/2021	345	71	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
113/21	20/04/2020	21/09/2021	361	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
114/21	22/04/2020	21/09/2021	359	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
115/21	22/04/2020	21/09/2021	359	74	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
130/21	29/04/2020	21/09/2021	353	73	TOMTEFESTEAVGIFT PRIVATE BARNEHAGER	STATSFORVALTER
131/21	07/04/2021	21/09/2021	118	24	BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE	STATSFORVALTER
119/21	02/12/2019	28/09/2021	456	96	STØY FRA SKYTEBANE	STATSFORVALTER
120/21	18/05/2021	28/09/2021	96	19	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
121/21	22/08/2021	28/09/2021	27	5	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
122/21	25/06/2021	28/09/2021	68	14	AVLASTNING	STATSFORVALTER
123/21	07/03/2021	28/09/2021	142	29	TILBAKEBATALING AV TILSKUDD FRA PRIVAT FAMILIEBARNEHAGE	STATSFORVALTER
124/21	23/06/2021	28/09/2021	70	14	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
125/21	23/06/2021	28/09/2021	70	14	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
126/21	01/07/2021	28/09/2021	64	13	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
127/21	24/08/2021	28/09/2021	26	5	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
134/21	19/08/2021	02/11/2021	54	11	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
135/21	04/09/2021	02/11/2021	42	9	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
136/21	05/09/2021	02/11/2021	43	9	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
137/21	10/08/2021	02/11/2021	61	12	SLUTTOPPGJØR FOR EGENANDEL - OPPHOLD PÅ SYKEHEJEM	STATSFORVALTER
138/21	15/09/2021	02/11/2021	35	7	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE

SAKS-NUMMER	DATO FOR KLAGE INN TIL BK	BEHANDLET I KLAGEUTVALGET	ANTALL ARBEIDS-DAGER	ANTALL HELE UKER	TYPE KLAGE	ENDELIG INSTANS
142/42	14/11/2019	30/11/2021	517	106	OLJETANK	STATSFORVALTER
143/21	24/10/2019	30/11/2021	532	109	OLJETANK	STATSFORVALTER
144/21	22/11/2019	30/11/2021	511	105	OLJETANK	STATSFORVALTER
145/21	15/07/2020	30/11/2021	351	72	OLJETANK	STATSFORVALTER
146/21	07/07/2021	30/11/2021	105	22	UTVIDELSE BRUKERSTYRT PERSONLIG ASSISTANSE	STATSFORVALTER
147/21	02/09/2021	30/11/2021	65	14	AVLASTNING	STATSFORVALTER
148/21	28/06/2021	30/11/2021	112	23	OMSORGSSTØNAD	STATSFORVALTER
149/21	01/10/2021	30/11/2021	43	9	KOMMUNAL BOLIG	KOMMUNE
150/21	13/10/2021	30/11/2021	35	8	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
151/21	02/11/2021	30/11/2021	21	4	STARTLÅN OG TILSKUDD	KOMMUNE
152/21	04/10/2021	30/11/2021	42	9	SLUTTOPPGJØR FOR EGENANDEL- OPPHOLD PÅ SYKEHJEM	KOMMUNE